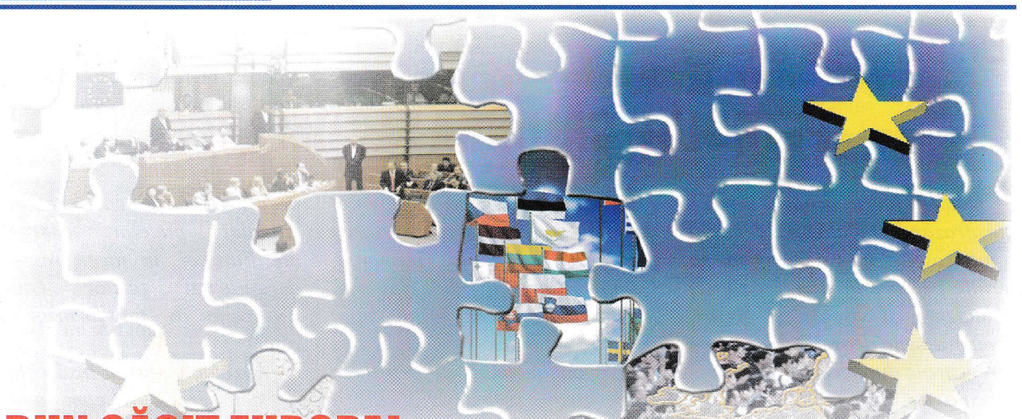

BUN GĂSIT EUROPA!
1 ianuarie 2007
de la eveniment ... la istorie...
de la aderare ... la integrare...

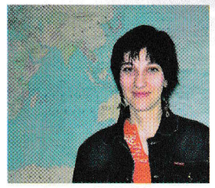

Anca Spiridon,
Consilier Dep. Relații Interne

În conștiința și memoria românilor cuvântul „istorie" a degenerat încet, dar sigur într-o semantică fatalistă, a răului. Geneza acestui proces poate fi stabilită cu greutate. „Istoria" a fost de cele mai multe ori asociată cu „penitența" ca unic sinonim al „lecției" pe care aceasta le-a servit-o din plin și în mod repetat multor generații de români.

Totuși, 1 ianuarie 2007 a fost resimțită ca dată istorică, greu comparabilă cu alte evenimente din istoria românilor. Iar acest eveniment a făcut loc unei senzații puternice, aceea de a fi fost contemporani cu un moment istoric care poate readuce normalitatea în semnificația unui cuvânt, în viețile românilor și a generațiilor ce-i vor urma.

Pentru Europa aderarea Bulgariei și României marchează succesul celei de V-a extinderi a Uniunii Europene.

Este o „analiză la cald" a evenimentului care s-a produs odată cu debutul în noul an 2007. Acesta a fost celebrat în Bulgaria și România, în comunitățile de bulgari și români din Europa și perceput pozitiv de Europa.

Aderarea Bulgariei și României are însă și o semnificație transnațională care depășește semnificațiile de destin ale cele două țări proaspăt membre ale Uniunii Europene. Există un mesaj și pentru Europa, pentru viitoarea configurație politică a Uniunii Europene și a întregii lumi. Dacă deviza „unită în diversitate" părea până acum o expresie foarte inspirată, totuși doar o expresie, aceasta a început să capete sens și conținut. O nouă etapă, și probabil una dintre cele mai dificile, dar și mai neașteptate, a extinderii Uniunii Europene s-a încheiat cu succes. Odată cu aderarea Bulgariei și României s-a finalizat cea de-a V-a extindere în arhitectura modernă și contemporană a Uniunii Europene. Un proces istoric început în 1997, odată cu deschiderea negocierilor cu 5 dintre țările din fostul bloc sovietic. Un obiectiv de lungă durată care a produs două valuri de aderare. În 2004, zece țări din Europa Centrală și de Est intrau într-un prim val în Uniunea Europeană ca state membre cu drepturi depline. După trei ani li s-au alăturat în al doilea val, Bulgaria și România.

Pentru aceste țări a existat o dublă provocare și un dublu stimulent. În primul rând, o recuperare de identitate și voință politică de care au fost private mai bine de jumătate de secol printr-un context istoric nefavorabil. Acesta le-a suprimat din start șansa de a juca un rol în contrucția europeană. În al doilea rând, un decalaj considerabil de recuperat față de standardele europene, printr-o configurație politico-administratică și economică greu acceptată chiar și de propriile popoare. Revenirea la funcționarea democratică, la criterii de reprezentare care legitimează exercitarea puterilor în stat au fost accelerate și prin acest proces de aderare. Iar de ritmul și modul în care au înțeles să producă și să dezvolte mecanisme de reformare a sistemului, a depins în mare parte momentul aderării lor. Acesta s-a produs în cele din urmă și reprezintă o încununare a eforturilor comune ale statelor candidate și ale instituțiilor europene și o nouă perspectivă în viitorul Uniunii Europene.

Finalizarea celei de-a V-a extinderi reprezintă pentru Uniunea Europeană și o experiență unică prin particularitățile ei, oferind considerații de care va trebui să țină cont în viitor, în perspectiva următoarei extinderi în zona balcanică a Europei.

Principiul extinderii a stat la bazele dezvoltării Uniunii Europene. Pacea și stabilitatea în Europa, asigurarea securității printr-o abordare care depășea sfera militară și găsea soluții în sfera relațiilor politice și economice, colaborarea pentru asigurarea prosperității și bunăstării au fost dezideratele împărtășite de primii artizani ai acestui proiect complex. Însăși ideea primei Comunități Europene a Cărbunelui și a Oțelului antrena și o componentă de extindere. Sfera problemelor în care colaborarea dintre statele europene fondatoare s-a dovedit eficientă s-a extins, a tranzitat domeniul de competență al celor două sectoare industriale și a permis trecerea la Comunitatea Europeană. Cele mai îndrăznețe previziuni asupra poiectului comunitar, început acum mai bine de 50 de ani, se bazau pe principiul extinderii. Conform unor opinii de specialitate în domeniul instituțiilor europene, aceste proiecte au avut la bază conceptul federalist al proiectului comun european. Conceptul a generat, în opoziție, o abordare interguvernamentală a Comunității bazată pe ideea că extinderea putea fi un atentat la capacitatea puterilor unui stat de a acționa independent de responsabilitatea lor în cadrul Uniunii. Perspectiva federalistă susținea că o unificare europeană exprima mai degrabă o mai bună gestionare a unor probleme care depășeau sfera de competență și de acțiune națională a statelor europene în ceea ce privește economia, mediul și securitatea decât o limitare a controlului statelor asupra problemelor interne. Pentru susținătorii federaliști o colaborare la nivel guvernamental a statelor membre nu era suficientă și devenea funcțională numai în perspectiva constituirii unor instituții europene care să aibă recunoaștere și reprezentatitivitate în rândul cetățenilor Uniunii Europene.

Aceste abordări și rivalitatea dintre ele au condus la un proces constructiv și anume constituirea Uniunii Europene așa cum se prezintă aceasta în prezent, orientată spre continuarea extinderii ca motor al dezvoltării ei în noul context impus de globalizare.

Reuniunea Consiliului European din 14-15 decembrie 2006 în cadrul căruia a fost confirmată aderarea Bulgariei și României la 1 ianuarie 2007, a luat în considerare aspecte privind continuarea extinderii Uniunii Europene. Se apreciază că procesul extinderii va continua conform Strategiei de Extindere elaborată de Comisia Europeană și aceasta se va baza pe accentuarea principiilor de consolidare, condiționare și comunicare precum și pe capacitatea UE de a integra noi membri.

De la Comunitate la Uniune Europeană:

1951 - este creată Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului de către 6 state fondatoare: Belgia, Franța, Germania, Italia, Luxemburg și Olanda

1957 – s-au pus bazele Comunității Economice Europene nucleul viitoarei Uniuni Europene

1993 – intră în vigoare Tratatul de la Maastricht care instituie Uniunea Europeană.

Cronologia extinderilor:

1973 – Danemarca, Irlanda Marea Britanie. Un prim val de aderări care deschidea calea spre „adâncirea" politicii agricole comune, uniunea monetară, coordonarea politicilor externe comunitare și reformă instituțională;

1981: Grecia;

1986: Portugalia și Spania;

Aceste două serii succesive de aderări inițiază conceptul de suport oferit de Comunitate pentru viitorul democratic al unor state candidate. Cele trei țări se asigurau astfel că lasă în urmă experiența unor regimuri autoritare și că accelerează modernizarea economică;

1995: Austria, Finlanda si Suedia. Aderarea acestor țări stabile și prospere din punct de vedere economic accelerează reforma la nivelul instituțiilor europene;

2004: Cipru, Republica Cehă, Estonia, Ungaria, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Slovacia, Slovenia. Cel mai mare val de aderări care aduce în Uniune state din estul și centrul Europei precum și din zona mediteraneană și o nouă provocare pentru istoria UE: acceptarea unor state aflate sub dominația sovietică și sub marcajul unei economii controlate de stat.

2007: Bulgaria și România care au deschis negocierile odată cu Letonia, Lituania, Malta și Slovacia în anul 2000 reușesc să confirme capacitatea de a-și asuma obligațiile de state membre în 2007. Integrarea lor va fi însoțită de măsuri de acompaniere însă marchează succesul celei de-a cincea extinderi a UE.

Această nouă „generație" de state membre demonstrează cel mai bine rolul extinderii ca instrument eficient în eliminarea divizării Europei și în unificarea pe cale pașnică a continentului. Căderea definitivă a regimurilor comuniste și revenirea cu succes la practica democratică a țărilor captive până în 1989 în sistemul sovietic s-a datorat de asemenea procesului de extindere și sunt argumente suficiente ca acest proces să continue.

Din experiența celor 10 state membre care au aderat în mai 2004 la Uniunea Europeană se desprinde o perspectivă pozitivă pentru noii veniți. Aceste state, deși supuse unor exigențe sporite care să le asigure integrarea, au reușit să atingă nivelul cerut în ceea ce privește respectarea aquisului și integrării în cadrul instituțional european. Au generat, de asemenea, o creștere a activității economice, a comerțului și investițiilor în Uniune fiind capabile ele însele de o rată ridicată a creșterii economice.

Ce aduce aderarea României și românilor?

Avantajele sunt legate în primul rând de libera circulație a mărfurilor și persoanelor, de o dinamică fără precedent pe piața muncii, competitivitate economică și investiții. Provocările integrării ar consta în menținerea unui echilibru între calitatea de contribuabil și cea de beneficiar al fondurilor europene post-aderare. România va avea de realizat eforturi prin care să evite